

Komunikacijske mreže v Mestni galeriji

Obiskovalec kot tema razstave

V Mestni galeriji je do 11. aprila na ogled razstava *Komunikacijske mreže*, ki sta jo zasnovali kustosinji Alenka Gregorič (Mestna galerija) in Bojana Piškur (Moderna galerija) ter povabili sedem galerij in muzejev, da predstavijo svoje vsebinske koncepte ali infrastrukturne projekte, ki obravnavajo temo muzejsko-galerijskega občinstva.

Kot sta pojasnili avtorici razstave, sta temo obiskovalca izbrali zato, ker se »v sodobnem trenutku skorajda vse ustanove s področja kulture ukvarjajo predvsem s statistikami o številu obiskovalcev, s strategijami in marketinškimi potezami, s katerimi bi to število povečali« in posledično s povečanjem pridobili nove sponzorje in več denarja. Poleg njenih matičnih galerij sta k projektu povabili še sedem gostujočih ustanov, vsega skupaj torej devet, ki so – vsaka v svoji sobi razstavnih prostorov Mestne galerije – kot samostojne zaokrožene celote predstavile svojo vsebinsko zasnovano na videih, fotografijah, besedilih, že izvedene razstave ali akcije, sočasno pa pokazale dela tistih umetnikov iz njihovega domačega okolja, ki so se s problematiko obiskovalca in muzejsko galerijskega občinstva ukvarjali v svojih delih.

Poleg devetih ustanov je torej predstavljenih še petindtrideset umetnikov in umetniških del, ki v svojih delih tematizirajo obiskovalca, povezovanje sorodnih umetniških institucij med seboj ali galerije in lokalne skupnosti, ki galerijo obkrožajo. Te nove komunikacijske mreže t.i. progresivnih umetnostnih ustanov imenujejo »transverzalno povezovanje«. Kajti – kakor menita avtorici – že sam »fizični prostor galerije predpisuje vedenje obiskovalca, njegovo gibanje in sugerira njegovo doživetje in percipiranje del. A katere galerije sta sploh povabili in kaj je zanje značilno?

Polemika v Varšavi

Eden zanimivejših je **Muzej moderne umetnosti v Varšavi** zaradi svoje zakulisne zgodbe, ki jo je predstavila kustosinja Ana Janevski. Zasnovan je bil aprila 2005 in čeprav je do gradnje stavbe še daleč (načrtovana je za leto 2014), je že v prvih letih svojega obstoja povzročil tako žolčne polemike, kakršnih v vsej povojni Poljski ne pomnijo. Projektni načrti so postali pravo bojišče, ki je razklalo umetnostno, arhitekturno in politično skupnost. Zadnji muzej v Varšavi so odprli pred več kot sedemdesetimi leti (leta 1938), novi pa naj bi stal na trgu Plac Defilad v najožjem mestnem središču. Ta trg ima med Poljaki poseben pomen, saj je ideološko kontaminiran: na njem je stal oder za partijske veljake, ki so spremljali vojaške parade, leta 1955 pa so

na njemu zgradili Palačo kulture in znanosti in ga preuredili.

In kaj je Poljake iztirilo? Februarja 2007 je bil razglašen zmagovalček arhitekturnega natečaja, švicarski arhitekt Christian Kerez, ki je predložil umirjen projekt v vizualni povezavi s stavbo Palače kulture in znanosti, ki med Poljaki velja za simbol sovjetske nadvlade nad Poljsko. Ostra polemika, ki se je začela, pa je nepričakovano debato usmerila ne v ideologijo, temveč jo je zamaskirala z drugim razlogom, ki so ga navajali tako v dnevnem časopisju kot tudi v anketah javnega mnenja, da projekt namreč »ni dovolj avantgarden«. Peripetije okoli ustanovitve Muzeja moderne umetnosti v Varšavi (postal bo največji muzej srednjeevropske in vzhodnoevropske umetnosti) in polemike okoli izgradnje njegove stavbe kažejo, kako so lahko muzejski projekti tudi politično orodje za doseganje kratkoročnih gospodarskih ali propagandnih ciljev. Kustosinja Ana Janevski je muzej predstavila s fotografijami načrtov stavbe in njegove urbanistične umestitve.

Od Ria do Izraela

A takšni skrajni polemični boji niso pogosti. **Galerija Gentil Carioca** v Rio de Janeiru je nastala leta 2003 popolnoma spontano v zgodovinskem delu centra mesta, imenovanem Saara, ki slovi kot največja tržnica na prostem v Južni Ameriki. Vodijo jo trije umetniki, Márcio Botner, Laura Lima in Ernesto Neto, kmalu pa je postala zbirališče umetnikov in je bliskovito pridobivala člane. Galerija živi od dobička od prodaje umetnin, med njihovimi aktivnostmi pa je tudi projekt *Pareda Gentil* (Prijazni zid), v okviru katerega povabijo umetnika, da poslika zunanji galerijski zid, ki ga pustijo »na ogled« štiri mesece (za vsako akcijo poslikave povabijo drugega zbiralca, da akcijo podpre). Poleg galerije so na razstavi predstavili dela šestih umetnikov: Laura Lima, Ernesto Neto, Botner in Pedro, Alexandre Vögler in Guga Ferraz.

Bolj angažirano strukturo delovanja ima **Izraelski center za digitalno umetnost** (predstavil ga je Eyal Danon), neprofitna organizacija, ki postavlja v ospredje politična in družbena vprašanja. Center tako daje prednost projektom, ki odpirajo vprašanja identitete, etničnosti, nacionalizma in kulturne dediščine, ker želi s tem spodbuditi diskurz v

izraelski družbi. Povezuje se predvsem s sodobnimi umetniki, teoretički, pisci, kuratorji in drugimi ustanovami z bližnjega vzhoda in Balkana. Skladno s kuratorsko usmeritvijo je center organiziral veliko projektov, razstav, seminarjev in konferenc. Za pričujočo razstavo so naredili videopredstavitev z različnimi projekti, ki obravnavajo tematiko nacionalnih, etičnih, verskih napetosti in identitet.

Evropska regija

Inštitut za sodobno umetnost iz Sofije je angažiran drugače, ne (kot izraelski center) za spodbujanje družbeno kritičnega diskurza v državi, temveč kulturno-infrastrukturnega, saj je v državi pomanjkanje trdnih umetnostnih institucij, ki bi podpirale razvoj sodobne umetnosti. Predstavitev sta pripravila Jara Boubnova in Lučezar Bojadžijev v obliki dokumentarne videoinstalacije o projektu *Vizualni seminar*, videoposnetkov javnih diskusij, predstavitev umetnikov na rezidenčnih programih, gradiva iz mednarodnih programov gostovanj, publikacij, katalogov in glasil.

V »praznem, vsebinsko nejasnem prostoru« pa je tudi Center za vizualno kulturo **Muzeja sodobne umetnosti v Beogradu** (ustanovljen je bil 1974 in je nastal iz pedagoškega oddelka, njegov glavni namen pa je bilo »izobraževanje prek umetnosti«, s čimer naj bi se prodrlo do širšega občinstva). Leta 2006 se je center zato na pobudo raziskovalne skupine lotil Novega Beograda in projekt poimenoval *Diferencirane soseske*. Posvetil se je temu, kako se je prostor transformiral skozi zgodovino in kakšen je danes njegov urbanistični, arhitekturni in družbeni kontekst. Na razstavi je predstavljen omenjeni projekt, Center za vizualno kulturo, videodokumentacija nekaj umetnikov in njihovih del (v sodelovanju s kustosom Zoranom Erićem).

Neprofitna ustanova **Open Space – Zentrum für Kunstprojekte** na Dunaju (Odprti prostor – center za umetniške projekte) ima profil obiskovalcev jasnejši, to je predvsem umetniško občinstvo. Imajo spletno publikacijo, razstave sodobne umetnosti, predavanja filmov in videov, predavanja umetnikov, okrogle mize in pogovore, vsebinsko pa se galerija posveča predvsem tistim aktualnim dogodkom, ki nastajajo ob širje-

Stran / Page: 8

Doseg / Reach: 155000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 508 cm2

2 / 2

nju Evropske unije. Projekt predstavitve je zasnovala Gülsen Bal.

Slovenija

Poleg gostiteljice **Mestne galerije** (predstavlja je raziskavo urbanega prostora, v katerem se nahaja Mestna galerija, in s statistično obdelavo vsebin, ki so v njeni okolici na Mestnem in Starem trgu) in sodelujoče **Moderne galerije** (prispevala je projekt Muzeja sodobne umetnosti na Metelkovi med letoma 1995 in 2010) so povabili še **Center in galerijo P74** v Šentvidu, ki je leta 2003 izvedla umetniško raziskovalni projekt z naslovom *Lokalna problematika*. Naredili so anonimni lokalni referendum, na katerem so prebivalci izrazili, kaj jih v šentviški skupnosti moti in kaj bi želeli spremeniti. V zbirnih škatlah se je znašlo 141 listov s pripombami, po pogostosti pa sta izstopali predvsem dve: želja po ureditvi prometnih razmer na Prušnikovi ulici in želja po čistejši okolici. O rezultatih so obvestili takratno ljubljansko županjo, na razstavi pa postavili njen odgovor in originalne predloge občanov iz ankete.

»Delamo v javnih ustanovah, zato so obiskovalci, to je javnost oz. potencialni konzumenti, na prvem

mestu. Razstavo damo na ogled javnosti, ne samemu sebi,« je ozadje za razstavo pojasnila Alenka Gregorič, voditeljica Mestne galerije. »In pogosto se govori, kakšnih prijemov in strategij se poslužujejo posamezne institucije, da pridobijo več obiskovalcev.« Odprtje razstave je spremljal tudi celodnevni simpozij oziroma natančnejše predstavitve sodelujočih devetih ustanov, sklep diskusije pa je bil ta, da je »vprašanje obiskovalca nerešljivo«. Kakor je po-

vedala Gregoričeva, zato, »ker se ne prestando spreminjajo tako družba in okolje kot ekonomija in politika, kar vpliva tako na same institucije kot na potencialne obiskovalce. Spreminjajo pa se tudi institucije, kajti vsak nov umetniški vodja prinese drugačne vizije programa. Ustanove, ki se financirajo z javnimi sredstvi, se morajo ukvarjati s statistiko obiskovalcev, so pa tudi takšne, ki jim tega ni treba.«

MAJA MEGLA

